

16.10.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**16 Ekim 2020
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Ekim 2020 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Bazı Anlaşmaların Yürürlüğe Girdiği Tarihlerin Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3091)

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2020/461, 462, 463, 464)

YÖNETMELİKLER

— Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı Sağlık Yeteneği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3092)

— Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği (Karar Sayısı: 3093)

— Millî Savunma Uzmanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Asansör Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği

— Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— İşkolu Tespit Kararları (No: 2020/102, 103, 104, 105)

— Yatırım Teşvik Belgesi İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yürütülmesine İlişkin Yetkilendirme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

— Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2020/1)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 8/9/2020 Tarihli ve 2017/15460 Başvuru Numaralı Kararı

Bakan Pakdemirli: Geleceğe Nefes Kampanyası'nı 35 ülkeye yayacağız

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, geçen yıl orman yangınları sonrası başladıkları Geleceğe Nefes Kampanyası'nın tarihin en başarılı kampanyalarından birisi olduğunu belirterek, "11 Kasım'da yine sahalarda olacağız, bu defa 35 ülkede aynı anda ağağ dikimleri yapacağız." dedi.

Yeni 10 yılda Türkiye tarımının yol haritasına katkı sağlamak amacıyla düzenlenen 'Tarım Ormanın Geleceği Zirvesi'ne katılan Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Türkiye'de ilk vaka görülmeden perakende sektörüyle bir araya geldiklerini anımsattı.

Türkiye'nin salgın döneminde tüm sektörlerde başarılı bir sınav verdiğini söyleyen Pakdemirli, "Tüm dünyada rafların boşaldığını gördük. Gıda arzıyla ilgili bir problem yok. Aslında tkettiğimizden fazlasını üretiyoruz. Burada tüketicisi davranışı ve psikolojisini iyi yönetmek gerekiyor. Bunun en büyük kısmı da tüketicisi markete gittiği zaman her ne koşulda olursa olsun aradığı ürünü bulmalı. İyi bir hazırlık döneminde geçirdik biz. Yurt dışındaki market manzaralarının hiç birini Türkiye'de görmedik." diye konuştu.

Her şeyin durabileceğini ancak gıda üretiminin duramayacağını vurgulayan Pakdemirli, pandemi sürecinde çiftçinin "diplomatik pasaportla" retimine devam

ettiğini dile getirdi.

Bir çok sektörün küçüldüğü 2. çeyrekte tarım sektörünün büyüdüğünü, bu süreçte hiçbir ürünün çöpe atılmadığını kaydeden Pakdemirli, "İnanın çiçek konusunda bile olmadı. Hollanda'da çiçekler TIR TIR sağa sola döküldü. Hakikaten insanımızın pratikliği hem de bizim desteklerimizle bir problem yaşamadık." dedi.

"2 bin liranın altında destek almayacak kimse kalmayacak"

Türkiye'de toplam hasıla içinde tarımın payının yüzde 6 olduğuna değinen Pakdemirli, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde tarımsal hasılamız yüzde 46 arttı. 2017'de 189 milyar lira olan tarımsal hasıla 277 milyar liraya geldi." diye konuştu.

Toprak kaynakları açısından Türkiye'nin dünyada 17'inci sırada bulunduğunu belirten Pakdemirli, buna rağmen Türkiye'nin tarımda dünyada ilk 10 arasında yer aldığını söyledi.

Tarımsal desteklerle ilgili açıklamalar da bulunan Pakdemirli, hem destek hem de müdahil alımlar yapıldığının altını çizerek, şunları kaydetti: "Bu yıl da şöyle bir karar alıyoruz. Küçüklere daha fazla geçecek şekilde, 2 bin liranın altında destek almayacak kimse kalmayacak şekilde bir düzenleme yaptık. Şimdilik ilk sene, önümüzdeki yıl 2 bin liranın altında destek alanları bir sonraki yılın bütçesinden 2 bin liraya tamamlanacak şekilde formülize ettik. Ondan sonra bu otomatik hesaplanarak hesaba yatacak vaziyete gelecek."

Bu yıl planlanan 22 milyar liralık desteklemenin yüzde 80'e yakını ilk 6 ayda dağıttıklarını vurgulayan Pakdemirli, bunun neticelerini de almaya başladıklarını dile getirdi. Türkiye'nin 18 milyar dolar ihracatı 12 milyar dolar ithalatı olduğunu belirten Pakdemirli, "Türkiye net fazla veren ve kendine yüzde 100 yetebilen bir ülkedir." dedi.

Tohum ihracatı 17 kat arttı

Türkiye'de muzla ilgili yerli üretime yüzde 140'lık bir koruma uygulandığını aktaran Pakdemirli, "Bu koruma rahmetli Özal döneminde geldi. Önümüzdeki yılın sonu itibarıyla Türkiye, muzda kendi kendine yeterliliği yakalıyor, ithalat tamamen bitiyor ve ihracata başlıyoruz. Zamanında getirilen doğru korumacılık politikasıyla gelişmeye ve artışa sebep oldu." dedi.

Türkiye'nin bir çok tarımsal üründe dünyada ön sıralarda bulunduğunu belirten Pakdemirli, su ürünleri ihracatında ise 2023 hedefinin 2 milyar dolar olduğunu dile getirdi. Pakdemirli, tohum ihracatının da 17 kat artışla 157 milyon dolarlara geldiğine dikkat çekti. Regülasyon kuruluşlarıyla üretici dostu fiyat politikalarıyla memnuniyet sağladıklarını kaydeden Pakdemirli, piyasaları çok iyi takip ettiklerini vurguladı.

Gıdanı Koru Kampanyası, önümüzdeki haftalarda tanıtılacak

Dünyada üretilen her 3 kilogram gıdanın 1 kilogramının çöpe gittiğini vurgulayan Pakdemirli, bunun çok büyük bir problem olduğunu söyledi. Gıdanı Koru Kampanyası'na değinen Pakdemirli, gelecek haftalar içinde bunun tam tanıtımını yapacaklarını dile getirdi. Kamuoyunun kampanyayı merak ettiğini aktaran Pakdemirli, herkesin ilgisini çekecek bir kampanya olacağını kaydetti.

Dijital Tarım Pazarı'nda 120 milyon lira ciroya ulaşıldı

Sözleşmeli üretimin önemine dikkati çeken Pakdemirli, bununla ilgili de bir yasa tasarısının Mecliste görüşüldüğünü belirtti. Dijital Tarım Pazarı'nda kısa sürede 120 milyon lira ciroya ulaştıklarını belirten Pakdemirli, "Türkiye'de en az yüzde 5-10'luk ticaretin burada olması gerektiğini düşünüyoruz. Burası hızlı bir şekilde büyüyecek." değerlendirmesinde bulundu.

İnsan sağlığına zararlı ve hileli üretim yapan firmalara ilgili açıklama yapan Pakdemirli, "Maksimum derecede cezalar uygulandı ama bunu müteakip defalar yapanları belli bir süre sonra meslekten men edecek hale getirmek amacıyla yasa tasarımız Meclis'te. İnşallah önümüzdeki hafta yasalaşmış olacak." dedi.

Geçen yıl orman yangınları sonrası bir olumsuzun üzerine bir olumlu eklemek için Geleceğe Nefes Kampanyası'nı düzenlediklerini aktaran Pakdemirli, "Geleceğe Nefes Kampanyası tarihin en başarılı kampanyalarından birisiydi. 11 Kasım'da yine sahalarda olacağız, bu defa 35 ülkede aynı anda ağaç dikimleri yapacağız. Burada önemli olan ağaçla ilgili farkındalığı artırmak." dedi.

Bugünün 15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü olduğunu anımsatan Pakdemirli, "Üretimde kadınlarımıza çok güveniyorum. Kadınlarımız hakikaten birlikte iş yapmaya daha müsaitler. Erkeklere göre kadınlar bir araya gelip iyi işler yapıyorlar. Bugün başarılı kooperatiflerde kadınların sayıları daha fazla." diye konuştu.

Google'ın çatı şirketi Alphabet, tarladaki ürünleri tekil olarak inceleyebilen robotları kamuoyuna tanıttı. Robotlar, çiftçilerin tarımsal üretimlerini artırmasına yardımcı olacak. Robot araçlar dikey ayaklarla hareket ediyor ve böylece ürünlere zarar vermiyor.

Alphabet'in X adlı şirketine ait Mineral projesi kapsamında tasarlanan robotların amacı, tarladaki mahsulün nasıl büyüdüğüne ilişkin yüksek miktarda veri toplayabilmek. Projenin lideri Elliott Grant, **"Tarım sektörünün, daha iyi araçlar kullanarak, gıdanın üretilme yöntemini dönüştüreceğini umuyoruz"** diyor.

Proje ekibi, dünyanın gıdaya yönelik artan ihtiyacına ve gıda üretiminin sürdürülebilirliğine hitap etmeyi amaçladıklarını belirtiyor. Ancak ekibe göre, eldeki geleneksel araçlar çiftçilere ihtiyaç duydukları bilgiyi sağlamıyor.

Grant, **"Her bir mahsulü inceleyip, ihtiyaç duyduğu şekilde besleyebilseydik, tarımsal üretimdeki çevresel ve genetik faktörleri çözebilseydik neler olurdu?"** diye soruyor.

Tarla için geliştirilen robotlar, ürünün tam olarak nasıl geliştiğini ve çevresine nasıl tepki verdiğini gözlemlemek için tasarlandı. Şirketin açıklamasında, **"Geçtiğimiz birkaç yıl, robot araçlar California'daki çilek tarlalarında ve Illinois'deki soya fasulyesi tarlalarında çalıştı ve her bir mahsulün yüksek kaliteli görüntülerini toplayarak her bir çileği ve fasulyeyi sınıflandırdı"** dendi.

KAYIT ALTINA ALIYOR

Robotlar aynı zamanda ekinlerin boyu, yaprak genişliği ve meyve boyutu gibi bilgileri de kayıt altına alabiliyor. Tüm bu veriler makine öğrenmesi yardımıyla bir araya getirilerek, ürünün gelişim seyrine ilişkin çiftçilerin işini kolaylaştıracak bilgiler sunabiliyor.

4 ÜLKEDEKİ ÇİFTÇİLERLE GÖRÜŞME

Üreticiler böylece tüm tarladaki yöntemleri değiştirmek yerine tek bir mahsulün ihtiyacına göre hareket edebiliyor. Bu da hem masraflarını, hem de çevreye etkilerini azaltıyor. Mineral projesinin temsilcileri, şimdiden Arjantin, Kanada, Güney Afrika ve ABD'deki çiftçilerle ve gıda üreticileriyle çalışmaya başladıklarını açıkladı. Ancak tarımsal robotların ne zaman piyasaya sürüleceğine ilişkin kesin bir tarih değil.

Reis Gıda'dan 'Reis Bakliyat Köyü' projesi

Reis Gıda, hayata geçirdiği 'Reis Bakliyat Köyü' projesi ile çocuklara yerli tohumlardan üretilen ve protein bakımından zengin bitkisel ürünleri sevdirmeyi amaçlıyor.

'Güçlü Tarım ve Güvenli Gıda'nın pandemi sürecinde tüm dünya ülkelerinin gündeminde daha fazla yer aldığını belirten Reis Gıda Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Reis, küresel iklim değişikliğiyle birlikte kaynakların azalmasıyla gıdanın her geçen gün stratejik öneminin arttığına dikkat çekti. Herkesin güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya sahip olma hakkının olduğunu söyleyen Reis, "Sürdürülebilir bir dünya düzeni için sadece bugün değil gelecekte de tüm canlıların hayatlarından sorumlu olduğumuzu kabul etmeliyiz." dedi.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) kuruluş tarihi olan 16 Ekim'in her yıl Dünya Gıda Günü olarak kutlandığını aktaran Reis, bu yılki Dünya Gıda Günü temasının "Büyütelim, Besleyelim; Hep Birlikte Sürdürelim" olarak belirlendiğini açıkladı.

İnsanlığın beslenmesinde, kırsal kalkınmada, gıda ve sanayi sektörüne hammadde sağlama ile ihracatta tarımın büyük rol oynadığına dikkat çeken Reis, "Tarım, canlıların beslenmesi için vazgeçilmez olmasının yanında toplam iş gücünün üçte

birinin geçim kaynağı ve toplumun her kesimini ilgilendiren stratejik bir sektör. 40 yıldır gıda sektöründe yer alan Reis ailesi olarak tarımsal üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması, yerli üretime teşvik edilerek ata mirası tohumlarımızla geleneksel sofraya kültürümüzün korunması ve gelecek nesillere taşınması adına girişimde bulunarak 'Reis Bakliyat Köyü' projesini gerçekleştirdik. ocuklarımıza yerli tohumlardan doğal şartlarda üretilen proteince zengin olan bitkisel ürünleri sevdirmeyi, sağlıklı beslenmeyi ve geleneksel sofraya kültürümüzün korunmasını amaçlıyoruz." şeklinde konuştu.

Tarım ürünlerine talebin yüzde 60 artması bekleniyor

2050 yılında dünya nüfusunun 10 milyara yaklaşacağının, tarımsal ürünlere olan talebin ise yüzde 60 artacağının öngörüldüğünü söyleyen Reis, şunları kaydetti: "Artan gıda talebini karşılayabilmek, herkesin yeterli ve besleyici gıdaya erişimini sağlayabilmek için retilimin artırılması, gıda kaybı ve israfının önlenmesi gerekir. COVID-19 salgını değişmemiz gerektiğini bize gösterdi. Tüm dünya olağanüstü bir dönemden geçiyor. Kesintisiz gıda arzının her zamankinden daha önemli olduğu anlaşıldı. Tarım sektörünün gıda arz güvenliği açısından vazgeçilmezliği daha fazla önem kazanıyor. COVID-19 salgını tarım, tohum, toprak, su kaynaklarının ve gıdanın ne kadar önemli olduğunu bize gösterdi. Bir ülkenin tarımsal üretiminde ve gıdada kendi kendine yeterli olması gıda güvencesi ve gıda güvenliği için vazgeçilmez olduğu anlaşıldı.

Girişimlere rağmen 821 milyon insan açlık çekiyor

İklim krizi, biyolojik çeşitlilik kaybı, açlık ve yoksulluk, olağanüstü sağlık problemleri gibi birçok küresel sorun yaşandığını dile getiren Mehmet Reis, ekosistemi korunmadan, gıda kaybını ve israfı nlenmeden gıda güvencesinin ve güvenliğinin sağlanamayacağına dikkat çekti. Birleşmiş Milletler Dünya Beslenme ve Gıda Güvenliği'nin durum raporuna göre, son üç yılda küresel düzeyde açlık çekenlerin sayısı yükseldiğini belirten Reis, şunları söyledi:

"Güvenli gıdaya erişim ve açlığı sonlandırma girişimlerine rağmen yaklaşık 821 milyon insan günümüzde açlık çekiyor. İnsanların sağlıklı beslenmesi, ayrıca güvenilir gıdalara fiziksel ve ekonomik bakımdan sürekli erişebilmesi gıda güvencesini sağlamak adına önem arz ediyor. Yıllardır kaynakların sınırsız olduğu düşüncesiyle hareket edilerek ekilebilir arazilerin azaldığı, temiz su ihtiyaının arttığı dünyamızda, onlarca yıldır süregelen alışkanlıkları geride bırakarak yeni bir gelecek haritası oluşturmamız gerekir. zerinde yaşadığımız gezegenin ve canlıların sağlığını koruyabilmek için kaynakların aşırı kullanımına son verilmesi gerekir. Dünya çapında biyoçeşitlilik kaybını durdurmak için sürdürülebilir geleceğe yönelik sağlıklı ve evre dostu bir gıda sistemini oluşturmamız gerekir. Doğanın bize sunduklarına saygı gstermezsek, kıymetini

bilmezsek yaşam şansını kaybederiz. Sağlıklı yaşam sağlıklı bir dünya ile mümkün. Doğayı korumak yaşamı korumak anlamına geldiğini kabullenmeliyiz."

Tarladan Sofraya Gıdanı Koru

Reis Gıda olarak tarladan sofraya gelinceye kadar oluşan gıda kaybı ve israfını önlemek için 2019 yılında "İsraf Etmeyelim, Yaşamı Eşitleyelim" projesini başlattıklarını hatırlatan Mehmet Reis, "İsraf edilen gıdanın bir başkasını doyuracağı düşüncesini unutmayarak bilinçli bir toplum oluşturmalıyız." ifadelerini kullandı. Tarım ve Orman Bakanlığı ile Dünya Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) bu sene başlattığı "Gıdanı Koru Seferberliği" projesinde de yer aldıklarını söyleyen Reis, proje ile gıda israfına ve kaybına yönelik işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi, çözümler konusunda farkındalığın yaratılması ve stratejinin belirlenmesi hedeflendiğini aktardı.

Türkiye'nin soya fasulyesi ihracatı 2,5 kat arttı

Bu yılın ocak-eylül döneminde Türkiye'nin soya fasulyesi ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık 2,5 kat artarak 15,7 milyon dolara ulaştı.

Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre, Türkiye'nin ocak-eylül döneminde gerçekleştirdiği soya fasulyesi ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 263 artarak 15,7 milyon dolara yükseldi.

Söz konusu dönemde Türkiye'nin hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri ihracatı ise yıllık bazda yüzde 8,4 artarak 5,2 milyar dolara ulaştı. Bu kapsamda soya fasulyesi ihracatı geçen yılın ocak-eylül döneminde 4,3 milyon dolar seviyesindeyken bu yılın aynı döneminde yaklaşık 2,5 kat artışla 15,7 milyon doları buldu. Türkiye'den 9 ayda 35 bin 31 ton soya fasulyesi ihraç edilirken bu miktar geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 290 yükseliş olarak kayıtlara geçti.

İhtiyacının büyük bir kısmı ithalat yoluyla karşılanıyor

Yılın ilk dokuz ayına ait soya fasulyesi ihracat rakamlarını değerlendiren Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri Başkanı Mahsum Altunkaya, ürünün Türkiye'de üretilmesinin yanı sıra ihtiyacının büyük bir kısmının ithalat yoluyla karşılandığına dikkat çekti.

Bunun önemli bir bölümünün ise yemlik ve endüstriyel amaçlı kullanıldığını söyleyen Altunkaya, "Dünyada soya yağının en fazla tüketilen yağ olması, soya fasulyesi küspesinin protein bakımından zenginliği ve yem olarak zengin bir kaynak niteliğini taşıması, tarlada ikincil ürün olarak yetiştirilebilmesi gibi özellikleri ve bundan elde

edilen ürünlerin gıda ürünlerimizde de sıklıkla kullanılmaya başlanması sebepleriyle ülkemizde soya fasulyesinin üretimine ve ticaretine ilginin arttığı gözlenmektedir." dedi.

Bu durumun ithalat ve ihracat rakamlarına da yansıdığını ifade eden Altunkaya, "9 aylık dönemde yaşanan yüksek ihracat artışında soya fasulyesi üretimine ve ticaretine yoğunlaşan ilgi ve pandeminin etkili olduğunu söylemek mümkün." diye konuştu.

Altunkaya, Türkiye'nin pandeminin ortaya çıktığı süreçte ticaretin sağlıklı bir şekilde sürmesi ve zorlu şartlara uyum sağlamadaki başarının, özellikle Türk hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamullerine olan talebi ciddi şekilde artırdığını vurguladı.

"Soya fasulyesi ihracatında ABD ilk sırada"

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, dünyadaki en büyük soya üreticilerinden ABD'ye geçen yılın 8 aylık döneminde yaklaşık 1,4 milyon dolarlık ihracat yapıldığını, bu yılın aynı döneminde rakamın 10 milyon doların üzerine çıktığını aktaran Altunkaya, şu bilgileri verdi: "Bu artış büyük oranda mart ayındaki 4 milyon doları aşkın ve mayıstaki 3,8 milyon dolar civarındaki ihracattan kaynaklanıyor. Soya fasulyesi ihracatında ABD ilk sırada yer alırken, KKTC ve Suriye'ye de belli miktarda ihracat yapılıyor. Geçen yıl soya fasulyesi satılmayan Ukrayna'ya bu yıl 2 milyon dolar civarında ürün ihracatı gerçekleştirildi."

Soya fasulyesi üretiminin uzun zamandır desteklendiğini ve üretimin artış trendinde olduğunu vurgulayan Altunkaya, "Halihazırda ABD gibi önemli bir üreticiye bile ihracatını artırmayı başaran ülkemizin, üretim alanlarının önümüzdeki dönemde genişlemesiyle beraber tüm dünyaya bu ürünü pazarlayabileceğine inanıyorum." değerlendirmesinde bulundu.

"Hububat sektörü ihracatında yıl sonu hedefi 7,5 milyar dolar"

Altunkaya, Türkiye'de soya üretiminin büyük kısmının Çukurova ve çevresinde gerçekleştirildiğini belirterek, şunları kaydetti: "Bu bölge, sahip olduğu mükemmel iklim ve toprak koşullarıyla yüksek verim ve kalitede soya fasulyesinin üretimine olanak sağlamaktadır. Yani ticari risklerin had safhada olduğu salgın sürecinde yabancı tüccarların verimli ve kaliteli ürününün yanı sıra güvenli bir ticari konum olarak Türkiye'yi seçmesi oldukça doğaldır."

Hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörünün yıl sonu ihracat hedeflerine de değinen Altunkaya, "Sektör ihracatındaki bu ivmenin yıl sonuna kadar devam edeceğini, ihracatımızın 2020 yılı sonunda 7,5 milyar doları aşmasını bekliyoruz." dedi.

Antalya'da 300 bin ton silajlık mısır üretildi

Antalya'da 71 bin dekarlık alanda gerçekleştirilen ve hasadına devam edilen silajlık mısırdaki üretim 300 bin tona yaklaştı.

Tarımda zengin ürün çeşidine sahip Antalya, silajlık mısır üretimiyle de hayvancılık sektörüne destek sunuyor. Yılda 71 bin dekar alanda yaklaşık 300 bin ton silajlık mısır üretiminin gerçekleştirildiği Antalya'da, hasat dönemi yaklaşık bir ay önce başladı. Hasadın devam ettiği tarlalardan son sistem makinelerle toplanan mısır, parçalanıyor ve depolara taşınıyor.

Tesislerde paketlenen silajlık mısır, geniş bir alana sıralanıyor ve tüketicilere satışa sunuluyor.

Konuyla ilgili açıklamayapan Antalya Pamuk ve Narenciye Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Genel Müdürü Hasan Yıldız, silajlık mısır alanlarının genişlemesiyle hem tarımsal hem de hayvansal üretime katma değer sağlandığını, besicilik maliyetlerinin düşürülmesinde önemli rol oynadığını söyledi.

Silajın diğer kaba yemlere kıyasla besleyici özelliği daha yüksek bir ürün olduğunu vurgulayan Yıldız, silajlık mısırın, birim alanda en fazla kaba yem miktarını üreticiye sağladığını bildirdi.

Tarım faaliyetlerinin geliştirilmesi noktasında çiftçilere ciddi destek sağladıklarını

anlatan Yıldız, üretim yapan çiftçinin ürününü tarlasından kendi makineleriyle alıp, işlediklerini dile getirdi.

Hasadından bu yana şu ana kadar 16 bin ton silajlık mısır alımı yaptıklarına değinen Yıldız, alımların devam ettiğini, bunun 20 gün daha sürmesini beklediklerini kaydetti. Yıldız, 30 bin ton civarında bir alım gerçekleştirmeyi hedeflediklerini belirterek, "Geçen yıl silajlık mısırın tonunu 200 liradan aldık, bu yıl da üreticiyi sevindirecek bir rakam açıkladık. Geçen yıla göre yüzde 25'lik bir artışla bu yıl tonunu 250 liradan alıyoruz." dedi.

Çiftçiden aldıkları ürünleri Isparta, Burdur, Denizli, Afyonkarahisar başta olmak üzere ülke genelinde talepte bulunan hayvan sektörü işletmelere gönderdiklerini aktaran Yıldız, Birlik olarak hem silaj üreticisi hem de alıcısı arasında köprü kurduklarını ifade etti.

Üretici de tüketici de memnun

Antalya'nın tarımsal potansiyelinin çok yüksek olduğuna dikkati çeken Yıldız, şunları kaydetti: "Çiftçinin verimli ve karlı hayvancılık yapması için mutlaka yem girdisini ucuza sağlaması gerekiyor. Fiyat politikamız ve lojistik hizmetimizle üretici de tüketici de memnun. İki tarafa da talepleri doğrultusunda lojistik destek sunuyoruz. Silajlık mısırın dışında yem olarak küspe de satıyoruz. Antalya, ürün çeşitliliği çok fazla olan bir kent. Her türlü meyve ve sebzenin yetişme iklimine elverişli. Narenciye, tropikal meyveler, örtü altı tarım, susam, yer fıstığı, aklınıza gelebilecek her türlü sebze ve meyvenin yetiştiği ender bir kent."

Silajlık mısır üretimi giderek artıyor

Antalya Tarım ve Orman İl Müdürü Gökhan Karaca da silajlık mısırın hayvancılık için en önemli kaba yem kaynaklarının başında geldiğini söyledi. Silajlık mısır üretimi sayesinde kaliteli kaba yem üretmiş ve hayvancılıkta yem girdilerinde önemli bir maliyet avantajı sağlandığını vurgulayan Karaca, "Antalya' uygun iklim ve toprak altyapısıyla silajlık mısır yetiştiriciliğine son derece uygun. Kentte 2018'de 58 bin 555 dekar alanda 225 bin 895 ton silajlık mısır üretimi gerçekleştirildi. Geçen yıl ise bu rakam 70 bin 810 dekar alana ve 286 bin 608 tona çıktı." diye konuştu.

Türkiye ile ABD arasındaki ticaret hacmi yüzde 3,5 arttı

Pandemiye rağmen Türkiye ile ABD arasındaki ticaret hacmi ağustos sonu itibarıyla yıllık bazda yaklaşık yüzde 3,5 artarak 13,96 milyar dolara ulaştı

Merkezi ABD'de bulunan Türk Amerikan Ticaret ve Sanayi Odası (Turkish American Chamber of Commerce and Industry-TACCI), Türkiye'nin ABD ile olan ihracatını artırmak ve Türkiye'nin ticari hedeflerine katkı sağlamak amacıyla büyümeyi sürdürüyor.

TACCI açıklamasına göre, kâr amacı gütmeyen özel bir üyelik organizasyonu olan TACCI, geniş bir yelpazede hizmetler, eğitim programları, seminerler, online araçlar ve etkinlikler düzenleyerek kurumlara kendilerini tanıtmaları, potansiyel müşterilerine ve tedarikçilerine erişimleri ve hedeflerine ulaşabilmeleri için rehberlik, bilgi ve çeşitli araçlar ile kaynaklar sağlıyor.

Pandemiye rağmen ABD ve Türkiye arasındaki ticaret hacmi ağustos sonu itibarıyla yıllık bazda yaklaşık yüzde 3,5 artarak 13,96 milyar dolar oldu. İki ülke arasında hedeflenen 100 milyar dolar hacmine doğru sağlam adımlar atmak için TACCI, özellikle ABD'nin Çin ile arasındaki "ticaret savaşının" da etkisiyle e-ticaret, sağlık ve hazır giyim sektörlerinde Türkiye açısından önemli fırsatlar olduğunu belirtiyor.

İki farklı kurumsal şirket altında organize oldu

Bu gelişmeleri göz önünde bulunduran TACCI, iki ülke arasındaki ticareti daha hızlı artırmak amacıyla geniş bir yapılanmaya giderek Doğu ve Batı kıyılarında iki farklı kurumsal şirket altında organize oldu.

Başkanlığını Alex Demirhan Demir'in üstlendiği ve merkezi New York'ta bulunan TACCI East, özellikle turizm, otel ekipmanları, inşaat, yapı malzemeleri, perakende ve medikal gibi alanlarda ekibiyle faaliyete geçti. TACCI East, ABD Doğu kıyı şeridindeki Massachusetts, Connecticut, New York, New Jersey, Rhode Island, Pennsylvania, Delaware, District of Columbia, Maryland, Virginia, Georgia, Florida, Kuzey ve Güney Carolina eyaletlerinde faaliyet gösteriyor.

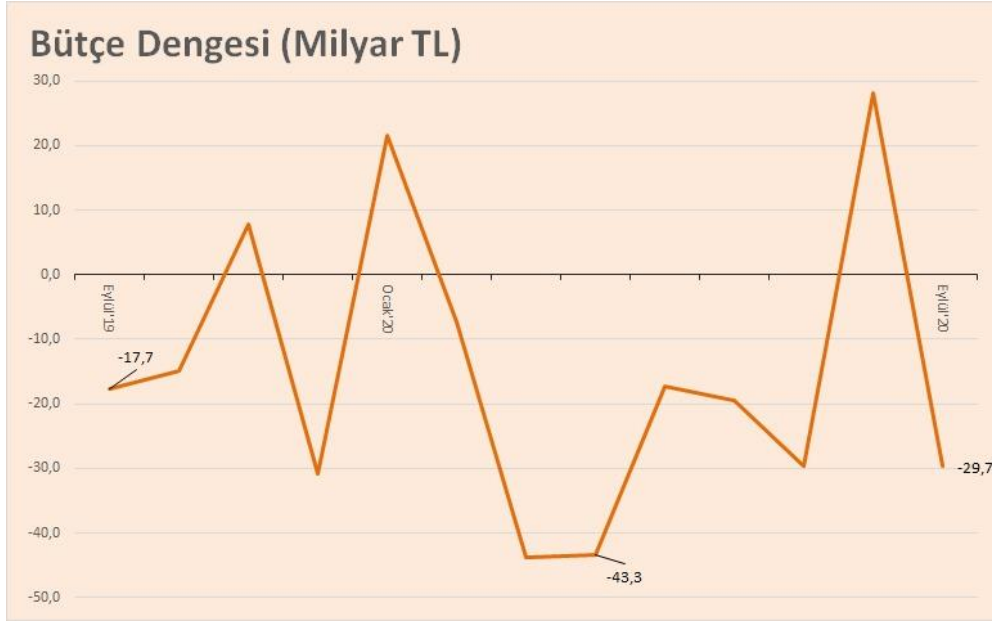
Başkanlığını Kurt Gökhan Ölçer'in üstlendiği ve merkezi Seattle'da bulunan TACCI West ise özellikle e-ticaret, tekstil, havacılık, perakende, medikal, sağlık ve yiyecek sektörlerinde sahip olduğu tecrübe ve iş birlikleri ile ABD pazarına açılmak isteyen Türk firmalarına destek oluyor. TACCI West, ABD Batı kıyı şeridindeki California, Washington ve Oregon eyaletlerinin yanı sıra Alaska, Idaho, Wyoming ve Montana eyaletlerinde de faaliyetlerini yürütüyor.

Bütçe, eylülde 29,7 milyar lira açık verdi

Merkezi yönetim bütçesi eylül ayında 29,7 milyar lira açık verdi. Faiz dışı açık ise 13,5 milyar lira olarak gerçekleşti.

Merkezi Yönetim bütçe dengesi eylül ayında 29,7 milyar TL, faiz dışı denge 13,5 milyar TL açık verdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, eylülde bütçe gelirleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 25,1 artarak 78 milyar 916 milyon lira, bütçe giderleri yüzde 34,4 artışla 108 milyar 580 milyon lira oldu. Faiz harcamaları 16 milyar 209 milyon TL, faiz hariç harcamalar ise 92 milyar 371 milyon TL oldu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada şöyle denildi:

"2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon TL ödenekten Eylül ayında 108 milyar 580 milyon TL gider gerçekleştirilmiştir. Geçen yılın aynı ayında ise 80 milyar 814 milyon TL harcama yapılmıştır.

Eylül ayı bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 34,4 oranında artmıştır. Giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 8,4 iken 2020 yılında yüzde 9,9 olmuştur.

Faiz hariç bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 34,5 oranında artarak 92 milyar 371 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz hariç giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 8,1 iken 2020 yılında yüzde 9,7 olmuştur.

Merkezi yönetim bütçe gelirleri Eylül ayı itibarıyla 78 milyar 916 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri 68 milyar 311 milyon TL, genel bütçe vergi dışı gelirleri ise 8 milyar 565 milyon TL olmuştur.

2019 yılı Eylül ayında bütçe gelirleri 63 milyar 102 milyon TL iken 2020 yılının aynı ayında yüzde 25,1 oranında artarak 78 milyar 916 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bütçe tahminine göre bütçe gelirlerinin Eylül ayı gerçekleşme oranı 2019 yılında yüzde 7,2 iken 2020 yılında yüzde 8,2 olmuştur.

2020 yılı Eylül ayı vergi gelirleri tahsilatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 29,9 oranında artarak 68 milyar 311 milyon TL olmuştur. Vergi gelirlerinin bütçe tahminine göre gerçekleşme oranı ise 2019 yılında yüzde 7,0 iken 2020 yılında yüzde 8,7 olmuştur."

Dünyadaki üretim rüzgârları Türkiye'nin arkasından esiyor

Çalışma Hayatının Davos'u sayılan “Ortak Paylaşım Forumu”nda pandemi döneminde iş hayatındaki değişimler, esnek çalışma koşulları, otomasyon ve yeni normalde iş modelleri ele alındı.

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) tarafından çalışma hayatının bütün paydaşlarının katılımıyla ikinci kez organize edilen, “Çalışma Hayatının Davos’u-Ortak Paylaşım Forumu”, sayısallaşma, çalışma hayatının dönüşümü, salgın başlıklarıyla toplandı. Özel görsel yazılım ve tekniklerinin kullanıldığı yayıncılıkla online olarak izlenen Forumu Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk, TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay, HAK-İŞ Başkanı Mahmut Arslan ve TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol katıldı.

Salgının tek iyi tarafı!

Çalışma Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk, açılıшта yaptığı değerlendirmede, salgında sayısallaşma ve evden çalışma gibi esnek uygulamaların hızlanmasının belki de tek olumlu taraf olduğunu söyledi. Bakan Selçuk, kendi gündemlerinde de esnek çalışma modellerine işlerlik kazandırmanın bulunduğunu hatırlatarak, “Sayısallaşmaya önem veriyoruz. Salgının belki de tek olumlu tarafı sayısal dönüşümü hızlandırması oldu. Salgın çalışma modellerinin değişmesi gerektiğini ortaya koydu. Esnekleşmeyi öne çıkardı. Altyapımız uygun, şimdi yeni düzenlemeler yapmak istiyoruz. Evden çalışma, uzaktan çalışma gibi yeni unsurlara altyapımız uygun değil. Bunun iyileştirilmesi için

sendikalarımızla birlikte çalışmamız gerekiyor” dedi. Bakan Selçuk, iş dünyasının yıl sonuna kadar uzatılmasını istediği kısa çalışma ödeneği uygulamasına yönelik net mesaj vermedi.

Her kadın çalışmak zorunda değil

Kadınların işgücüne katılımı, çalışma hayatı içinde iş-hayat dengesinin iyileştirilmesine yönelik programlar uygulandığını hatırlatan Selçuk, buna karşılık, evde yapılan işler vb. kadın emeğinin “görmezden gelinmemesi” görüşünü savundu. Selçuk, “Kadınların aslında gizli büyük bir emeği var. Bunlara bakınca kadınların büyük bir hizmet sunduğu görünüyor. Kadınlar çalışsın ama tercih eden çalışsın. Çünkü kadınlar evi ya da sivil toplumu tercih edebiliyor. Evde, sivil toplumda yer alan kadınları da çalışmıyor gibi görmeyelim. Bütün kadınlar çalışmalıdır algısı doğru değil. Bu bir tercihtir. Çalışmaya yönelik kolaylıklar sağlanmalı. Evde olan kadınların çalışmıyor görünmesi büyük bir haksızlık” dedi.

Fırsat var, dönüşüm gerekli

TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol açılıшта yaptığı değerlendirmede, salgın sonrası Türkiye’nin tedarik zincirlerinde öne çıkması için büyük bir fırsatı bulunduğunu vurguladı. Akkol, Türkiye’nin salgınla başarıyla mücadele ettiğini kaydetti. Yaptıkları analizlerde hemen her alanda Türkiye’nin en güçlü üretim merkezi adayları arasında çıktığını hatırlatan Akkol, bu fırsatın değerlendirilmesi için atılması gereken adımların, Forum başlıkları ile uyumlu olduğuna işaret etti. “Dünyada üretim rüzgarı Türkiye’nin arkasından esiyor” diyen Özgür Burak Akkol, tekstil, metal, tarım, kağıt, toprağa dayalı sektörler, otomotiv gibi güçlü olunan alanlarda büyük fırsatlar bulunduğunu bildirdi. Türkiye’nin ticaret yolları, küresel konum ve genç nüfusla ayrıştığını anlatan Akkol, bu potansiyelin gerçeğe dönüştürülmesi için neler yapılması gerektiğini anlattı.

Kadınlar daha çok katılmalı

Özgür Burak Akkol, bu sürece hazırlık için “işimizin yarını” anlayışıyla bir analiz çalışması başlattıklarını kaydetti. “Sanayi Dönüşüm Projesi” adını verdikleri proje kapsamında ilk olarak tekstil sektörü için bir analiz yaptıklarını, bunun sonucunda da 200 bin kişinin çalıştığı sektörde becerilerin değişmesi için işçilerden yöneticilere kadar nasıl beceriler oluşturulması konusunu belirlediklerini, buna uygun eğitimlerin tasarlanmasını sağlayacaklarını kaydetti.

Akkol, salgında örgütlü işverenlerin işçileri korumak yönünde başarılı programlar uyguladığını hatırlatarak, ücret desteği vb. uygulamalarla 5 milyar TL’lik katkının verildiğini, istihdamın da korunduğunu söyledi. TİSK Başkanı Akkol, ev hizmetleriyle birlikte kadın emeğinin dünya toplam çalışma saatinin üçte ikisini oluşturduğunu,

toplam gelirden kadınların payının ise yüzde 10 olduğunu belirterek, Türkiye ve dünyada kadınların daha fazla çalışma hayatına katılması gerektiğini anlattı.

İŞÇİ SENDİKASI BAŞKANLARI NELER SÖYLEDİ?

KIDEM TAZMİNATI KONUSU MÜBAREK RAMAZAN GİBİ, HER YIL GÜNDEME GELİYOR

• **TÜRK-İŞ BAŞKANI ERGÜN ATALAY**, salgında örgütlü işyerlerinde işçilerin korunduğunu, örgütsüz işçilerin, emeklilerin ağır bedel ödediğini belirterek, sendikalılığın öneminin ortaya çıktığını vurguladı. Türkiye'de gerçek örgütlülük oranının yüzde 11'lerde kaldığını belirten Atalay, "TBMM'de işveren vekiller var. İşveren Bakanlar var. Hiçbiri örgütlü değil. TBMM'de bir kampanya başlatılmalı. Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Kılıçdaroğlu, Sayın Devlet Bey, Sayın Meral Hanım hepsi bunu söylemeli. Vekil işverenlerin işyerlerinde örgütlenme sağlanmalı" dedi. Küresel firmalar bütün dünyada örgütlüyken Türkiye'de sendikalara karşı çıkmasının da manidar olduğunu söyleyen Atalay, "Eğer örgütlülüğü yüzde 50'lere yükseltebilirsek sorunlar büyük oranda çözülür" diye konuştu. Atalay, kıdem tazminatının mevcut halinde devam etmesini istediklerini belirterek, "Mübarek Ramazan gibi.. Her yıl gündeme geliyor, iki ay konuşuyoruz. Mevcut halinden biz razıyız. Alamayanlar deniyor, onlar için de tek maddelik bir kanun değişikliği yeterli olur. Bundan sonra gündeme gelmemeli" dedi.

KÜRESELLEŞME VE SAYISALLAŞMAYA KARŞI DURARAK SORUN ÇÖZÜLEMEZ

• **HAK-İŞ BAŞKANI MAHMUT ARSLAN**, küreselleşme, sayısallaşma gibi olguların işçileri ve sendikaları 'işimizi kaybedeceğiz' endişesine sevk ettiğini vurgulayarak, "Küreselleşmenin, sayısallaşmanın karşısında durarak mücadele edemezsiniz, Yeni işler doğuyor, bazı işler ölüyor. Çalışanlar 'bu benim işimi elimden alır' diye endişe ediyor ama yeni işler de doğuyor. Buna hazırlanmalıyız. 20. Yüzyılın dinamikleriyle buna hazırlanamayız. Yeni anlayışlar geliştirmeliyiz. Devletimiz, işverenimiz, işçilerimiz hep birlikte çalışmalıyız" dedi. Arslan, işçi örgütlenmesinin sorunların çözümünde kritik önemde olduğunu ancak işveren örgütlenmesinin de süreçleri iyileştireceğini vurgulayarak, "Burada işçi konfederasyonları olarak biz işçilerin yüzde 15'ini temsil ediyoruz. Daha fazla temsil edilmeliyiz. Ancak işverenler için de benzer durum söz konusu. Daha fazla işveren de işveren sendikalarında örgütlenmeli. Burada çağrı yapıyorum işverenler TİSK'e üye olmalı. Daha fazla örgütlenmeliyiz" dedi. Mahmut Arslan, Suriyeli çocukların da yoğun olduğu 720 bin çocuğun işçi olarak çalıştığı bilgisini de paydaşlara, çocuk işçiliğiyle mücadele edilmesi gerektiğini de belirtti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Seçimi öne almak söz konusu değil

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Seçim 2023'ün haziranında yapılacaktır. Onu öne almak söz konusu değildir. Dünyanın hangi gelişmiş ülkesinde belirlenen zamanın dışında bir seçime gidilir? Bunlar, kabile devletlerinin yaptığı iştir." dedi.

Üniversitelerin yeni akademik yılının, hayırlara vesile olmasını dileyen Erdoğan, koronavirüs salgını sebebiyle bir hayli zor şartlarda yürütülüyor olsa da akademik eğitimin kesintisiz devam etmesinin önemini vurguladı.

Uzaktan eğitim tecrübesinin değerli olduğunu ancak örgün eğitimin yerini tutmayacağını belirten Erdoğan, "İnşallah mümkün olan en kısa sürede, diğer eğitim öğretim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretimde de yüz yüze eğitim öğretimi başlatmayı hedefliyoruz." diye konuştu.

Yeni akademik yılda, hocalara ve öğrencilere başarılar dileyen Erdoğan, Yükseköğretim Kurulunun 2020 üstün başarı ödüllерinin takdim edileceği, akademisyenler Melikşah Arslan, Ece Ekşin ve Ayşe Nur Oktay ile Atatürk, Ankara ve İstanbul Teknik üniversitelerini de tebrik etti.

"Sözümüzü tuttuk"

Türkiye'nin, uzun yıllar boyunca, eğitimin her kademesiyle birlikte, yükseköğretimde de sıkıntılar yaşadığını aktaran Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Gençlerimiz ve aileleri, sadece belli şehirlerimizde bulunan üniversitelere ulaşabilmek için gerçekten büyük fedakarlıklara katlanıyorlardı. Halbuki ülkemizin potansiyeli ve ihtiyacı, mevcut kapasitenin çok üzerindeydi. Buna rağmen, belki gafletten, belki kasıttan kaynaklanan sebeplerle, üniversitelerin yaygınlaştırılmasına, gençlerimizin yükseköğretime erişiminin kolaylaştırılmasına engel olunuyordu. Hatta

mesleki eğitimin önü kesilerek, bu çarpıklık daha aşağı kademelere doğru genişletiliyordu. Hükümete geldiğimizde, ülkemizin her şehrinde üniversite kurma sözü verdik. Bu adımı attığımızda, birilerinin nasıl tepki gösterdiğini, nasıl telaşlandığını dün gibi hatırlıyorum. Milletimizin desteği ve Meclisimizin gayretiyle, sözümüzü tuttuk ve Türkiye'nin 81 ilinin tamamında üniversite kurulmasını sağladık."

Bugün ülkede faaliyet gösteren toplam 207 kamu ve vakıf üniversitesinin, 176 bin akademik personeliyle, 8 milyon 267 bin öğrenciye eğitim-öğretim verdiğini bildiren Erdoğan, üniversitelerin kontenjanlarının artmasının, giriş sınavlarındaki yığılmanın önüne geçtiğini dile getirdi. Bunun yanında, kendi nesli dahil ülkede çok uzun yıllar boyunca gençlerin en büyük itiraz konusu olan harçları da kaldırdıklarını anlatan Erdoğan, ücretsiz eğitim hayalini gerçeğe dönüştürdüklerinin altını çizdi.

Erdoğan, "Türkiye, kamunun tamamen ücretsiz yükseköğretim hizmeti verdiği dünyadaki nadir ülkeler arasındadır." ifadesini kullandı.

Hiçbir öğrencinin maddi imkansızlıklar sebebiyle yükseköğretimden mahrum kalmaması için yurtların kapasitesini artırmakta geç kalmadıklarını ve isteyen herkese burs veya kredi vermeye kadar pek çok yeniliğe imza attıklarını vurgulayan Erdoğan, bugün yurtların kapasitesinin 700 bine, burs ve kredi alan öğrenci sayısının da 1 milyon 600 bine yaklaştığını belirtti.

Daha önce aylık 45 lira olan lisans öğrencisi burs veya kredi ödemesini aylık 550 liraya çıkardıklarını, bu rakamın yüksek lisans öğrencilerinde 1100 lira, doktora öğrencilerinde ise 1650 lira olduğunu aktaran Erdoğan, şöyle devam etti:

"Artık rekabet, herhangi bir üniversiteye girmekte değil, hedeflenen üniversiteye girmekte yaşanıyor. Bu rekabet dünyanın her yerinde vardır ve olması da gayet tabiidir. Burada asıl üzerinde durulması gereken husus, isteyen her gencimize yükseköğretim yolunun açılmış olmasıdır. Kendi şehrinde ve evine en yakın yerdeki üniversiteye girebilen gençlerimizden, gayreti ve kabiliyeti olanların önü, yatay ve dikey geçişlerle zaten açıktır. Bu konuda hem Yükseköğretim Kurulumuz, hem de üniversitelerimiz her türlü kolaylığı gösteriyor. Kemiyet meselesini böylece çözdükten sonra, tüm gücümüzü ve imkanlarımızı keyfiyet noktasına hasrettik. İhtisaslaşma başta olmak üzere, üniversitelerimizi belirli alanlarda marka yapmaya yönelik çok sayıda programı hayata geçirdik. En büyük özlemimiz de bu."

"Üniversitelerimizin akademik cazibesini artıracak çalışmaları hızlandırıyoruz"

Üniversiteleri, araştırma üniversiteleri, bölgesel kalkınma odaklı üniversiteler, mesleki uygulama ağırlıklı üniversiteler gibi farklı misyonlar üstlenen yapılar halinde geliştirmeye çalıştıklarına dikkati çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, böylece, illerdeki

üniversitelerin, tek tip eğitim yapmak yerine, şehirlerinin, bölgelerinin ve ülkenin ihtiyacına göre farklı alanlarda gelişen bir yapıya kavuşma yolunda ilerlemeye başladığını söyledi.

Erdoğan, bugün 2006'dan sonra kurulmuş üniversiteler arasında, dünyada ilk 800 arasına girmeyi başaranlar olduğunu belirterek, "Demek ki doğru stratejilerle doğru adımlar atıldığında, bırakınız Türkiye'yi, dünya çapında neticeler elde edilebiliyor. Dünyanın pek çok yerinde yabancı öğrenci sayısı azalırken, ülkemizde bu rakamın şu an itibarıyla 200 bini aşmış olması, Türkiye'ye duyulan güvenin ifadesidir. Biz de bundan gerçekten mutluluk duyuyoruz. Bu güveni boşa çıkarmamak için üniversitelerimizin akademik cazibesini artıracak çalışmaları hızlandırıyoruz. Özellikle Anadolu'nun dört bir yanında, birer gurur abidesi olarak yükselen üniversitelerimizin gelişimine daha çok önem veriyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

Bu çerçevede Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan yeni bir projenin müjdesini paylaşmak istediğini ifade eden Erdoğan, "YÖK Anadolu Projesi adıyla başlatılan bu çalışma, Anadolu'daki yeni gelişen üniversiteleri nispeten daha gelişmiş üniversitelerle eşleştirerek, eksiklerin hızla giderilmesini hedefliyor. Böylece, gelişmiş üniversitelerimizin altyapısı, yetişmiş akademik kadrosu ve birikimi, Anadolu'daki henüz yolun başında olan üniversitelerimizin istifadesine açılmış olacaktır. Aynı şekilde, eşleşme yapılan üniversitenin öğrencileri diğer üniversitenin programlarına iştirak edebilecektir. İnşallah bu programı, bu akademik yılın ikinci döneminden itibaren hayata geçiriyoruz." diye konuştu.

Salgın döneminde kıymeti daha iyi anlaşılan bir başka önemli adımın da "YÖK Sanal Laboratuvar Projesi" olduğunu vurgulayan Recep Tayyip Erdoğan, şunları kaydetti:

"Bu projeye fen, mühendislik, eczacılık gibi fakültelerin programlarında yer alan genel kimya ve fizik laboratuvarı dersleri sanal ortamda verilebilecektir. İlk olarak Dijital Dönüşüm Projesinde yer alan 24 üniversitede başlayacak bu çalışmadan 15 bin öğrenci faydalanabilecek. Tüm bu yeniliklerin şimdiden ülkemize, milletimize, özellikle de üniversitelerimize hayırlı olmasını diliyorum."

"Milletten alamadığı gücü başka yerlerden devşirmeye çalışanların heveslerini kursaklarında bırakacağız." diyen Erdoğan, "Yargı, ilk derece mahkemelerinden en yüksek organlarına kadar tüm unsurlarıyla adaletin tesisine hizmet ediyor." şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Seçim 2023'ün haziranında yapılacaktır. Onu öne almak söz konusu değildir. Dünyanın hangi gelişmiş ülkesinde belirlenen zamanın dışında bir seçime gidilir? Bunlar, kabile devletlerinin yaptığı iştir." dedi.

Dışışleri Bakanı Çavuşoğlu Rus mevkidaşı ile görüştü

Dışışleri Bakanı Çavuşoğlu, Rusya Dışışleri Bakanı Lavrov ile telefon görüşmesi gerçekleştirdi.

Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Rusya Dışışleri Bakanı Sergey Lavrov ile telefon görüşmesi gerçekleştirdi.

Diplomatik kaynaklardan edinilen bilgiye göre, Çavuşoğlu, mevkidaşı Lavrov ile Yukarı Karabağ, Ermenistan'ın ateşkes ihlalleri, sivillere yönelik saldırıları ve Terter'de cenaze törenine yönelik saldırısı konularını görüştü.

Bakan Çavuşoğlu, ayrıca Çekya Dışışleri Bakanı Tomas Petricek ve Letonya Başbakan Yardımcısı ve Savunma Bakanı Artis Pabriks'le de telefonda görüştü.

Türkiye Sinop'ta S-400 füzelerini test edecek

Türkiye'nin Sinop'ta 16-17 Ekim'de hava sahasını trafiğe kapatması S-400'lerin füze testlerinin yapılacağı iddialarını güçlendirdi. Öte yandan TSK Sinop açıklarında NAVTEX de ilan etmişti.

Türkiye'nin Sinop civarında Navtex ilan etmesi ve Sinop hava sahasının 16-17 Ekim tarihlerinde atış eğitimi için kapalı olacağını açıklaması S-400 savunma sistemini test edeceği iddialarını güçlendirdi.

Türkiye, öte yandan yayımladığı NOTAM (Havacılara Bilgi Notu) ile Sinop hava sahasının atış eğitimi için 16-17 Ekim arası trafiğe kapalı olacağı hususunda da bilgilendirme yaptı.

S-400'LER TEST EDİLECEK İDDİASI

Tüm bu gelişmelerin ışığında Türkiye'nin S-400 füzelerini yarın (cuma günü) yaklaşık 6 saat devam edecek radar testine sokacağı bildirildi. Reuters Haber Ajansı, yapılacak testin Sinop civarında olacağını ve füze atışı yapılacağını iddia etti.

Türkiye, 2017 senesinde Rusya ile S-400 anlaşmasını imzaladı. 2,5 milyar dolar değerindeki ilk parti (dört füze bataryası) geçtiğimiz sene Türkiye'ye geldi. Daha önce radar testleri gerçekleştirilen füzelerin atış testleri bir ilk olacak.

TÜRKİYE-NATO GERİLİMİ ARTACAK

Washington yönetimi, geçen sene S-400 krizine, Türkiye'yi F-35 jet programından çıkararak tepki göstermiş ve yaptırım tehdidinde bulunmuştu. Reuters'a göre, geçen hafta, S-400'lerin Ankara civarından, canlı-ateş tatbikatı için Sinop'a götürülmesi Türkiye-NATO tansiyonunu yeni bir aşamaya taşıyabilir.

Geçen hafta S-400'lerin nakil videolarının paylaşılmasının ardından iki ABD senatörü Trump hükümetine, Türkiye'ye yaptırım uygulama çağrısı yaptı.

2.5 MİLYAR DOLARLIK ANLAŞMA İMZALANDI

Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, 15 Ocak tarihindeki TSK'nın Rus yapımı S-400 sistemlerini vazifeye hazır duruma getirmek için çalışmaların devam ettiğini söylemişti. Türkiye ve Rusya Eylül 2017 tarihinde 2.5 milyar dolar tutarında S-400 tedarik anlaşması imzalamıştı. İlk parti teslimatları Haziran 2019 tarihinde havadan nakliyat yoluyla yapılmıştı.

Geçen sene başta ABD ve AB ülkelerinin tepkisini çeken Rus yapımı S-400 hava savunma sisteminin alınmasının ardından Ankara-Washington hattında gerilim artmış ve ABD, Türkiye'yi F-35 savaş jeti programından çıkarmıştı. Ancak ABD, Türkiye'nin 2020'ye dek F-35 parçası üretmeye devam edeceğini de açıklamıştı. ABD o dönemde Türkiye'nin Rus yapımı S-400'leri kurması halinde yaptırım uygulanabileceğini de belirtmişti.

DÜNYADAKİ EN İYİ SİSTEMLERDEN

Dünyadaki en iyi hava savunma sistemlerinden biri olarak bilinen S-400, savaş uçakları, radar tespit ve kontrol uçakları, keşif uçakları, stratejik ve taktik uçaklar, taktik, operasyonel-taktik balistik füzeler, orta menzilli balistik füzeler, hipersonik hedefler ve diğer gelişmiş hava saldırısı araçlarını imha etmek için tasarlandı.

S-400, çok uzun menzilli 40N6 model füzeyle 400 kilometre, uzun menzilli 48N6 model füzeyle 250 kilometre, orta menzilli 9M96E2 model füzeyle 120 kilometre ve kısa menzilli 9M96E model füzeyle de 40 kilometredeki hedefleri imha edebiliyor.

Kısa, orta ve uzun menzillerde füzeleri aynı anda kullanabilen S-400, 600 kilometre uzaklıktaki hedefi algılama özelliğine sahip ve saniyede 4,8 kilometre hızla füze gönderilebiliyor. Sistem, hedefe 10 saniyeden daha az sürede tepki veriyor.

Alaattin AKTAŞ

16 Ekim 2020

Yabancı dönüşü tek atımlık barut muydu?

✓ *Hisse senedi ve DİBS'te önceki hafta yaşanan net girişin devamı gelmedi. Yabancılar geçen hafta 441 milyon dolarlık satış yaptı.*

✓ *Bir hafta giriş, bir hafta çıkış... Bir dalgalanma dönemi mi yaşayacağız, yoksa eğilim bir yönde belirginleşecek mi, bunu görmek için birkaç hafta beklemek gerekecek.*

Yabancı yatırımcılar 25 Eylül-2 Ekim haftasında 131 milyon dolarlık hisse senedi ve 479 milyon dolarlık devlet iç borçlanma senedi alınca “Acaba” demiştik:

“Acaba yabancılar artık geri mi dönüyor, bu duyduğumuz da yabancıların ayak sesi mi?”

Çünkü kurda 9 Ekim’de hızlı bir geri çekilme yaşanmıştı. 2 Ekim’de biten haftadan sonra 9 Ekim’de biten haftada da yabancı girişi devam mı ediyordu, kurdaki düşüş taze döviz girişinin bir sonucu muydu?

Değilmiş! Yabancı girişi öyle görünüyor ki tekrar başlamamış. En azından 2-9 Ekim haftası için bir girişten söz etme durumunda değiliz, çünkü yeniden net çıkış yaşandı.

Merkez Bankası verilerine göre yabancı yatırımcılar geçen hafta hisse senedinde net 91.3 milyon dolarlık, devlet iç borçlanma senedinde de net 349.5 milyon dolarlık satış yaptı.

Geçen hafta gerçekleşen çıkış çok büyük boyutta değil. Hatta önceki haftanın girişi kadar bile değil. Ancak önceki hafta gerçekleşen giriş, tutardan çok eğilimin değişmesi gibi bir umut doğurmuştu. İşte o umut geçen haftaki çıkışla birlikte son bulmuş oldu.

Ne var ki şu mümkün elbette; önceki hafta giriş, geçen hafta çıkış; bu bir dalgalanma biçimini alarak devam edebilir. Dolayısıyla yabancı yatırımcının geçen haftaki çıkışına bakarak bundan sonra hep çıkış yaşanacağı yargısında bulunmak da doğru değil.

Hem unutmayalım; yabancıların elinde satabileceğı çok fazla menkul kıymet de kalmadı. Özellikle DİBT'te...

Yabancıların elindeki DİBS stoku 9 Ekim itibarıyla 5.4 milyar dolar düzeyinde.

Hisse senedi stoku ise daha fazla. 9 Ekim'de yabancıların elinde 20.4 milyar dolarlık hisse senedi bulunuyor.

Bu kurdan çıkış tehlike işareti

Önümüzdeki birkaç hafta önemli. Eğilimin ne yönde olacağını göreceğiz. Eğer çıkış tercihi ağır basarsa bu kötüye işaret ve tehlikeli bir durum demektir.

Türkiye'de faizler temmuzdan bu yana artma eğiliminde. Tüm faizler... Bu kapsama iç borçlanma senetleri de giriyor kuşkusuz.

İskontolu satılan senetlerde "faiz-fiyat" ilişkisinin ters işlediğini bir kez daha hatırlatarak bu faiz artışı ortamındaki çıkışın ne anlama geldiğini iki örnekle açıklamaya çalışalım...

Birinci örnek; faiz yüzde 10 ise 100 lira nominal değerli kağıdın fiyatı $(100/1,1)$ 91 liradır. Bir başka ifadeyle "faiz düşükken fiyat yüksektir".

İkinci örnek; faiz yüzde 15'e çıkarsa bu sefer 100 lira nominal değerli kağıdın fiyatı $(100/1,15)$ 87 liraya geriler. şu durumda faiz yükselmiş ve elinde kağıt bulunanlar zarar etmiştir.

Yani faiz düşükken fiyat yüksek, faiz yüksekken ise fiyat düşüktür.

Örneklerde olduğu gibi 100 lira nominal bedelli kağıt faiz yüzde 10 düzeyindeyken 91 liraya, faiz yüzde 15 düzeyindeyken 87 liraya satılıyor.

Dönelim yeniden temmuzdan bu yana olanlara... Faiz yükseliyor, dolayısıyla düşük faizden, yani yüksek fiyattan DİBS almış olanlar şimdi bir anlamda zarar ediyor ya da kardan zarara uğruyor.

Sözünü ettiğimiz tehlike de işte buradadır. Eğer bir yatırımcı yüksek faizle yani düşük fiyatla kağıt satmayı göze alıyor, üstelik Türkiye'den çıkarken yüksek kurdan dövize dönmeyi de kabulleniyorsa beklentisi çok fena bozulmuş demektir. Ya faizin daha da

artacağını, yani elindeki kağıdın daha da değer yitireceğini öngörüydür ya dövizin daha da yükseleceğini ya da ikisini birden.

Hisse senedinde fiyat uygun

Hisse senedinde durum tabii ki biraz farklı. Borsada fiyatlar yükseliyor. Dolayısıyla yabancı yatırımcıların bu fiyat düzeyinden çıkmaları kesinlikle lehlerine bir durum.

Ancak mevcut kur düzeyi çıkış için pek uygun değil. Aynen DİBS'te olduğu gibi bu kurdan çıkış tercih ediliyor ise demek ki beklenti gelecekte kurun daha yukarıda oluşacağı yönündedir. Ya da hisse senedi fiyatlarının daha fazla artmayacağı tahmin edilmekte, hatta gerileme kaygısı yaşanmakta ve bugünkü fiyatlar satış için uygun bulunmaktadır.

Birkaç hafta sabır

Ancak girişte vurguladığımız konuya bir kez daha dönelim. Önceki hafta giriş, geçen hafta çıkış yaşanmış olması yabancıların hisse senedi ve DİBS'te biraz da kararsız olduklarını gösteriyor gibi.

Kesin bir eğilimden söz edebilmek için birkaç haftaya ihtiyacımız var.

Ferit Barış PARLAK

16 Ekim 2020

TL'nin, yatırımın, üretimin getirisi...

İktisada giriş...

★ ★ ★

TL'nin getirisi yüksek olursa...

TL'ye talep artar...

Değeri yükselir...

★ ★ ★

Üretimin getirisi yüksek olursa...

Üretim artar...

Kalite/teknoloji gibi, tüm dünyada "rekabet avantajı" sağlayacak parametreler, bu getiriyle sağlanacak "tasarruf"/"sermaye" ile geliştirilebilir...

Bu sayede ihracat artabilir...

Ve...

Bu sayede TL değer kazanabilir...

★ ★ ★

Dövizin/altının/rantın/ siyasetin vb. getirisi yüksek olursa...

Döviz/altına/ranta/siyasete talep artar...

Fiyatı yükselir...

16.10.2020

★ ★ ★

Bu gelişmeler 1 güne, 1 haftaya, 1 aya değil; zamana yayılır...

Olumsuzlu da olumlusu da, müdahaleye süre tanır...

★ ★ ★

Örneğin buğday fiyatları...

2018 yılında ton başına “bin 50 lira” olan ekmeklik buğday alım fiyatı, 2019 yılında “bin 350 lira” olarak açıklandı...

Makarnalık buğday alım fiyatı ise bin 100 liradan, bin 450 liraya çıkmıştı...

Bu yıl Temmuz ayında bin 850 lira olarak açıklanan fiyat ise bugün (yani 3 ayda) itibariyle 2 bin 500 liraya dayandı...

Soru:

Çiftçi mi, sanayici mi, stokçu mu getiri sağladı?

VELHASIL

Çiftçinin getirisi yüksekse; Çiftçiliğe/üretime talep artar...

Sanayicinin getirisi yüksekse; Yatırıma talep artar...

Stokçuluğun getirisi yüksekse; Stokçuluğa talep artar...

Vb...

Abdulkadir Selvi

O ışıkla nereye mesaj verildi?

Anayasa Mahkemesi üyesi Engin Yıldırım'ın "Işıklar yanıyor" tweet'i ortalığı karıştırdı. Engin Yıldırım'ın tepki görmesinin nedeni, "Genelkurmay'ın ışıkları yanıyor" sözünün darbelerin parolası olmasıydı. 28 Şubat süreci de ışıklar yakılıp kapatılmak suretiyle başlatılmıştı. Susurluk kazasıyla ortaya çıkan devlet içindeki çetelere ve faili meçhul cinayetlere karşı "sürekli aydınlık için bir dakika karanlık" eylemi başlatılmıştı. Bu bir süre sonra Refahyol'un devrilmesi ve 28 Şubat sürecinin başlatılması için kullanıldı.

Engin Yıldırım, sözlerinin yanlış anlaşıldığını belirterek özür diledi. Yakın çevresine de "**Ben hukukun ışığını kast etmişim. Askeri kast etmedim**" dediği söyleniyor. Anayasa Mahkemesi **Engin Yıldırım**'ın tweet'i üzerine yaşanan krizi görüştü. Anayasa Mahkemesi üyeleri, **Engin Yıldırım**'ın tweet'inin darbe iması taşımadığı görüşüne varmışlar. Ancak üyelerin önemli bir kısmı **Engin Yıldırım** hakkında soruşturma açılmasını talep etmişler. Sonuçta **Engin Yıldırım** hakkında soruşturma açılmadı. Burada kurumsal koruma refleksinin hâkim olduğunu düşünebiliriz. Anayasa Mahkemesi üyeleri, "**Sarı öküzü vermeme**" prensibiyle hareket etmiş olabilir.

'MESAJ MIYDI' SORUSU

Ancak Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın istifa çağrısı hâlâ masada duruyor. Çünkü **Engin Yıldırım** özür dilemenin ötesinde ikna edici bir açıklama yapmadı. Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer misali, darbelerden dolayı çok büyük acılar yaşandığı için tereddütler giderilmiş değil.

Bir ışığın Türkiye'yi yeniden alacakaranlık kuşağına sokmasından endişe ediliyor. Bir kabine üyesinin, "**O ışıkla bir yere mesaj mı verilmek istendi**" sorusu yanıt bekliyor. O cümlelerin devamında ise "**Hangi ülkeye mesaj verildi?**" sorusunun geldiğini eklemeliyim.

ANAYASA MAHKEMESİ NEDEN AÇIKLAMA YAPMADI?

İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi'nin **Enis Berberoğlu** hakkında verdiği "**hak ihlali**" kararını, "**yerindelik denetimi**" yapıldığı gerekçesiyle kabul etmedi. Bunun üzerine **Enis Berberoğlu**'nun avukatları dün 15. Ağır Ceza Mahkemesi'ne başvuruda bulundular.

Bu arada İstanbul 14. Ağır Ceza'nın kararı üzerine Anayasa Mahkemesi olağanüstü toplantı kararı almıştı. Orada İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı masaya yatırıldı. Yerindelik denetimi yapıldığı eleştirisine yanıt verilmesi tartışıldı. Ancak herhangi bir açıklama yapılmaması kararı alındı.

Doğru olan yapıldı. Çünkü gecikmeden bu karar yeniden önlerine gelecek. **Enis Berberoğlu**'nun avukatları iç hukuk yollarını tükettikten sonra bireysel başvuruda bulunacak. Aynen **Mehmet Altan**'ın avukatının yaptığı gibi. Peki Anayasa Mahkemesi ne yapacak? Anayasa Mahkemesi ihlal kararında ısrar edecek ama bu kez geniş kapsamlı bir gerekçe yayınlanacak. Asıl gümbürtü o zaman kopacak.

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN KARARI UYGULANMALI MIYDI?

Anayasa Mahkemesi'nin **Enis Berberoğlu**'yla ilgili "**hak ihlali**" kararının yerine getirilmesini savunanlar Anayasa'nın 153. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin kuruluşuyla ilgili kanunun 50. maddesini öne sürüyorlar.

Anayasa Mahkemesi'nin kararını uygulamayan 14. Ağır Ceza Mahkemesi de 50'nci maddedeki "**Yerindelik denetimi yapamaz**" hükmüne sığınıyor. Ayrıca AİHM kararlarını örnek gösteriyorlar. "**AİHM'nin verdiği hak ihlali kararlarının tamamı uygulanmıyor. AİHM kararına uyulmadığı takdirde tazminat ödeniyor**" diyorlar. Tabii burada geçmişte yaşanan bir hak ihlalden öte, infazın durdurulup durdurulmaması gibi bir sıcak konu da var.

Eğer her karar otomatik olarak uygulanır denilirse, o zaman Anayasa Mahkemesi'nin "**süper temyiz**" mahkemesine dönüşeceğini savunanlar var. Türkiye'yi AİHM kısıkcısından kurtarmak ve hukuk devleti kalitemizi arttırmak için oluşturduğumuz bireysel başvuru müessesesi işlevsiz hale gelirse onun da sonuçlarını görmek gerekiyor.

BU MADDE NETLEŞTİRİLMELİ

Ama belli ki bu konuda Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru kararının nereye kadar uygulanıp nereye kadar uygulanamayacağı konusunun netleştirilmesine ihtiyaç var.

Enis Berberoğlu kararında Anayasa Mahkemesi'nin muhatabının birinci derece mahkemesi mi yoksa Yargıtay mı olduğu konusunda dahi bir tartışma var. AK Parti'nin önemli hukukçularından Afyon milletvekili **Ali Özkaya**, Anayasa Mahkemesi'nin hak ihlali kararının muhatabının birinci derece mahkemesi değil, Yargıtay olduğu görüşünde. **Özkaya**, “**Yargıtay**’ın CMK’nın 223/8’e göre, yeniden kazanılan dokunulmazlığı muhakeme şartı görürse durma kararı verebilirdi” diyor.

MESLEK ÖRGÜTLERİNE ÇATI KANUN GELİYOR

CUMHURBAŞKANI Erdoğan’ın meslek örgütleriyle ilgili çalışma yapılması talimatı üzerine AK Parti harekete geçti. Bütçe çıktıktan sonra meslek örgütleriyle ilgili yasa Meclis’e gelecek.

1-Türk Tabipleri Birliği başta olmak üzere, meslek kuruluşlarının isminin başındaki “Türk” ibaresi artık kullanılmayacak.

2-Tüm meslek kuruluşlarını içine alan bir “çatı kanun” getiriliyor. Meslek kuruluşlarının seçim sistemleri delege yapısı, idari ve mali yönden denetimi yeniden düzenlenecek. Bu çatı kanunun altında ise meslek kuruluşlarının özel durumlarına ilişkin düzenlemeler yer alacak.

3-Bir meslek dalında bir değil, çoklu meslek kuruluşlarının kurulmasına izin verilecek. Bunun kriterleri kanunla belirlenecek.

2020 yılında çoklu baro kuruldu, 2021’e ise çoklu meslek örgütleriyle gireceğiz.

Bu gidişle kurlar dikiş tutmayacak

Esfender KORKMAZ

16 Ekim 2020

Türk Lirası, kurlarla Cumhurbaşkanı Erdoğan arasında sıkıştı kaldı. Sayın Erdoğan faizlerin artmasını istemiyor. Eksi faiz ise döviz talebini ve kurları artırıyor. Merkez Bankası dolaylı yoldan faizleri artırsa da radikal bir artış yapamadığı için kalıcı çözüm olamıyor.

Geçen hafta MB, TL swap piyasasında TL faizini 10,25'ten 11,75'e yükseltti. Swap işlemi yoluyla Merkez Bankası, bankalardan altın ve döviz alıp onlara TL sağlıyor. MB Swap faizlerini artırmak yoluyla ihtiyaçtan fazla TL dövize gitmesin diye TL'de sıkılaştırmaya gitmiş oldu. 7,9479 olan Dolar-TL kuru biraz düştü fakat sonrasında yeniden artmaya başladı. Dün öğlen saatlerinde 7, 9303 olmuştu.

Kurları faiz dışında etkileyen her alanda yüksek riskler, yanlış kur politikası varken piyasa işlemleri ve MB sıkılaştırma adımlarının dikiş tutması mümkün olmayacaktır. Radikal çözümler gerekiyor. Bunların başında, siyasi iktidarların Merkez Bankasına müdahalenin önlenmesi ile dalgalı kur politikasının değiştirilmesi geliyor.

Hükümetlerin, Merkez Bankasına müdahalesi, güven kaybına neden oluyor ve kırılganlığı artırıyor. Yüksek kırılganlık ve riskleri olan bir ekonomide, piyasa işlemleri yaparak kur sorununu çözmez.

Dalgalı kur politikası, Türkiye şartlarına uymuyor. Gelişmiş bir ekonomide dalgalı kur sistemi otomatik olarak dış ödemeler dengesini sağlar. Eğer cari açık ortaya çıkarsa döviz talebi artar. Kurlar artar. İthalat azalır ihracat artar. Cari denge sağlanır. Kur dengeye gelir.

Türkiye de, piyasa yapısı bu sisteme uygun değildir. Üretimde yüksek oranlı ithal girdi kullanılması kontrolsüz spekülasyon sermaye hareketleri, vadeli döviz işlemlerinin sınırlı olması ve Dolarizasyon nedeni ile sistem çalışmıyor.

Doğrusu yarını görebileceğimiz kontrollü bir kur sistemine geçmektir.

Ne var ki; İktidar partisinin böyle bir niyetinin olmadığı da anlaşılıyor. Zira AK Parti'nin 2018 seçim beyannamesinde *"dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecek. Döviz piyasaları yakından takip edilecek, gerektiğinde dengeleyici döviz likiditesi araçları kullanılacak.."* deniliyor.

Türkiye'nin üretmek için ithal girdiye ihtiyacı var. Dış borçlarda risk primi 500 baz puan dolayındadır. Dış borçları çevirmek pahalıdır. MB rezervleri eksidedir. Bu şartlarda döviz ihtiyacı ve kur sorunu acil hale gelmiş oluyor.

Bankalardaki ve yastık altında döviz tasarrufu var. Ancak siyasi riskler de yüksek olduğu için kur ne kadar artarsa artsın kimse döviz bozdurmuyor. Türkiye'nin kısa sürede taze döviz bulması gerekiyor.

Ülkeler zor durumlarda ve zaman zaman kur ve altına müdahale etmiştir. Döviz ve altın mevduatına yüksek oranlı vergiler getirmiş veya bu mevduatları milli para ile bozdurmaya zorunlu tutmuşlardır. Serbest piyasa ekonomisinin kalesi sayılan ABD'de bile 1930 buhranından sonra, buhranın tahribatını onarmak için 9 Mart 1933'te FED'e yetki veren bankacılık yasası çıkarıldı. Bankaların elinde bulunan devlet tahvillerine yüzde 100, çek, senet ve diğer likit kağıtlara yüzde 90'ına eşit kredi verdi. Bu bir anlamda mevduata yüzde 100 devlet güvencesi vermek demektir. Daha önemlisi bundan bir ay sonrasında 5 Nisan 1933'te Başkan Franklin Delona Roosevelt 6102 sayılı başkanlık kararını yayınladı. Bu karara göre **"ABD'de altın para, altın külçe ve altın sertifikası stoklanması"** yasaklandı. Karar bu tür tasarrufların en geç 1 Mayıs'a kadar bozdurulmasını zorunlu tuttu. Uymayanlara 10 yıla kadar hapis ve 10.000 dolara kadar para cezası verileceği açıklandı.

Yine Rosvelt aynı yılın Ağustos ayında "ABD'de altın madenlerinde üretilen altınları ABD hazinesinin belirleyeceği fiyatla, hazineye satmak zorunluğu getirildi.

Güney Kıbrıs Rum Hükümetinin yaşadığı döviz krizi sırasında 100 bin Euro'nun üzerindeki mevduatta yüzde 9.9, 100 binin altındakine 6.5 **"kurtarma vergisi"** getirildi.

2015 Yunanistan dış borçlarında temerrüte düşünce bankalar kapatıldı. Bankamatiklerden günlük para çekme limiti 60 avro ile sınırlandırıldı.

Türkiye'nin benzer bir uygulamaya gitmesi düşünülemez. Ancak hükümetin de, taze döviz bulması ve bu iki konuda adım atması gerekir.

16 Ekim 2020, Cuma

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki çatışma artık akıl çizgisinden çıktı

Bu işte bir yanlışlık var ama bunun kaynağını bulmak galiba kolay değil. Sözünü ettiğim yanlışlık Azerbaycan-Ermenistan çatışmasına ilişkindir. Çünkü neresinden bakarsanız bakın, bu çatışmanın şimdiye kadar bitmiş olması gerekirdi. Azerbaycan üstün askeri ve insani gücü ile Dağlık Karabağ'da Ermenistan'ı etkisiz hale getirmiştir. Ama nedense bu çatışma hiç bitmiyor ve Ermenistan ne kadar kayıplar vermiş olursa olsun, Azerbaycan'ın sivillerini füzelerle vurmaya devam ediyor.

Kim 'dur' diyecek?

Bu ateşkesli ateş durumuna acaba kim 'dur' diyecektir? Rusya'nın araya girip **"Artık savaştırmayın"** demesi pek olası değil. Çünkü Ermenistan'da hem Rus askeri birlikleri var hem de Ermenistan'a Rusya'dan silah sevkiyatı devam ediyor. **"Minsk Üçlüsü"** denilen ülkelerin, Rusya yanındaki yani Amerika ile Fransa'nın da bir şey yapacakları pek yok. Özellikle bu ülkelerdeki Ermenilerin sayıca çok olması ve dolayısıyla Ermeni lobileri, bu ülkelerin hareket kabiliyetlerini olumsuz etkilemekte...

Kepaze bir durum

Bakalım bu kepezelik daha ne kadar devam edecek? Biz Türkiye olarak tarafımızı çok açık belirlemiş olduğumuz için, sonucun çok adaletsiz biçimde ortaya çıkmasını herhalde kabul edemeyiz. Ama Rusya ile diyalogumuz herhalde bu açmaz durumu bir ölçüde etkileyecektir. Rusya, Türkiye'nin Minsk Grubu'na katılmasına razı olmasa bile, Azerbaycan'a karşı çok adaletsiz davranıldığı takdirde, Ankara ile Moskova'nın arasının açılabilceğini herhalde görecektir.

Biden ve Ukrayna

Dikkatle izlememiz gereken durum ise Amerika'daki başkanlık seçimine ilişkin gelişmelerdir. Sonuçta Demokrat aday Biden'ın oğlu dolayısıyla karıştığı ve özellikle Ukrayna'yı içeren yolsuzluklar belgelenmiş durumda. Ama Trump aleyhtarı yerleşik medya ve sosyal medya araçları bunları sansürlüyor. Yani özgürlükler ülkesi Amerika'da medya özgür değilmiş. Bakalım bu durumlar 3 Kasım'daki başkanlık seçimine nasıl yansiyacak?